

Lisaõppe ainekavad

EESTI KEEL

Õppe eesmärk:

Keeleõpetus on praktilise suunitlusega, esikohal on praktiline harjutamine ning omandatud teadmiste kinnistamine praktilistes tegevustes.

Lisaõppe lõpuks õpilane:

osaleb julgelt dialoogis ja väljendab oma mõtteid kuulajale arusaadavalt, loeb ja kirjutab võimetekohaselt.

Õppemaht: 210 tundi

Õppe sisu	Õpiväljundid
Kõne ja kuulamisoskuse arendamine	Õpilane: • valdab igapäevast sõnavara ja sõnade muutevorme; • saab aru sõnade ja lausete otsesest tähendusest ning oma kogemuste piires ka pragmaatilisest tähendusest
Lugemisoskuse arendamine	• oskab lugeda tööjuhiseid ja mõistab nende sisu
Kirjutamisoskuse arendamine	• oskab moodustada lühikest teksti, täita ankeeti või küsitlust; • püüab kirjutada võimalikult õigesti ja kontrollida õigekirja
Digitaalne kirjaoskus	• oskab digikanalite abil suhelda teistega; • on digitaaltehnoloogia abil võimeline sirvima, otsima, salvestama ja taasesitama infot

Läbivad teemad ja lõimumine

Eesti keele õpetamine toimub kõigis ainetundides ning klassivälistes tegevustes ja on lahutamatult seotud õpilase praktilise tegevusega. Eriti sagedasti põimuvad teemad ja tegevused meediaõpetusega.

MATEMAATIKA

Õppe eesmärk:

Matemaatikaõpetusega taotletakse, et õpilane saab aru matemaatika kohast oma elus ja tegevuses ning õpib ümbritseva maailma esemeid ja nähtusi struktureerima: järjestama, võrdlema, rühmitama, loendama, mõõtma.

Lisaõppe lõpuks õpilane:

- omab ettekujutust matemaatika kohast inimtegevuses;
- tunneb matemaatilisi mõisteid ja seoseid;
- kasutab tüüpülesannete lahendusstrateegiaid ja lahendab probleemülesandeid;
- kasutab ja tõlgendab erinevaid matemaatilise info esituse viise, sh digitaalseid;
- rakendab matemaatikateadmisi teistes õppeainetes ja igapäevaelus.

Õppemaht: 140 tundi

Õppe sisu	Õpiväljundid
<u>Aritmeetilised tehted</u> • Kirjalik liitmine ja lahutamine üleminekuga. • Kirjalik korrutamine kolmekohalise arvuga üleminekuta ja üleminekuga. • Kirjalik jagamine kolmekohalise arvuga (jäägita ja jäägiga). Liitmis- ja lahutamistehete ning korrutamise- ja jagamistehete õigsuse kontrollimine pöördtehetega. • Puuduva tehtekomponendi leidmine. • Tehete järjekord. I ja II järgu tehted (nelja- ja viietehtelistes tulpülesannetes), ümarsulud. • Aritmeetiliste tehete sooritamise arvuti abil (kontrollimine). • Ühetehtelised tekstülesanded aritmeetilise keskmise leidmiseks.	Õpilane: • liidab ja lahutab kirjalikult miljoni piires; • loeb, kirjutab ja võrdleb arve 1000 000 piires; • ümardab arve etteantud järguni (1 000 000 piires); • korrutab ja jagab kirjalikult kolmekohalise arvuga; • leiab võrduse puuduva komponendi; • määrab tehete järjekorra mitmetehtelises ülesandes; • lahendab kuni kahtehtelisi tekstülesandeid
<u>Aritmeetilised tehted murdudega</u> • Hariliku murru teisendamine kümnendmurruks ja vastupidi. • Kümnendmurru korrutamine ja jagamine kolmekohalise arvuga.	Õpilane: • korrutab ja jagab kümnendmurdu kahekohalise täisarvuga; • iidab ja lahutab kümnendmurde

<u>Protsent</u> • Protsendi mõiste. • Sajandikosade kirjas märkimise kolm moodust (kümnnendmurruna, hariliku murruna, protsendina). • Protsendi väljendamine kümnnendmurruna ning kümnnendmurdude väljendamine protsentidena. • Protsentide võrdlemine. 100% kui tervik. • Protsendi leidmine arvust. • Arvu leidmine protsendi järgi. • Ühetehtelised tekstülesanded protsendi leidmiseks. • Kolme- ja neljatehteliste tekstülesannete koostamine probleemsete situatsioonide põhjal.	Õpilane: • teab protsendi tähendust ja oskab protsenti teisendada kümnnendmurruks; • leiab arvust etteantud protsendi ja protsendi järgi arvu; • lahendab kuni kahetehtelisi tekstülesandeid
<u>Möödud ja nimega arvud</u> • Übermöödu ja pindala definitsioonid, ühikud. • Übermöödu ja pindala arvutamise valemid. • Ruumalaühikud, nende definitsioonid, vastandamine pikkus- ja pindalaühikutele. • Ruumalaühikute liitmine ja lahutamine. • Ruumalaühikute korrutamine ja jagamine ühe- ning kahekohalise arvuga. • Ruumala arvutamise valemid. • Praktilised tööd ruumala arvutamiseks (eluliste materjalide varal, nt mida tähendab m³ puid). • Ühetehtelised tekstülesanded ruumala, pindala ja übermöödu leidmiseks. • Kolme- ja neljatehteliste tekstülesannete koostamine probleemsete situatsioonide põhjal. Andmete väljatoomine, skeemi koostamine ja lahendusstrateegia leidmine, selle põhjal ratsionaalse lahendusvõtte valik.	Õpilane: • liidab ja lahutab nimega arve; • korrutab ja jagab nimega arvu kahekohalise täisarvuga; • arvutab ruudu ja ristküliku übermöödu ja pindala; • tunneb ruumalaühikuid kuupmillimeeter, kuupsentimeeter, kuupdetsimeeter ja kuupmeeter; • tunneb kuubi ja risttahuka ruumala arvutamise valemeid ning kasutab neid enda tehtud mõõtmiste põhjal; • lahendab kuni kolmetehtelisi tekstülesandeid.

Geomeetria Tuletame meelde kõik kujundid, kui rõhuasetus -ringi osad (sektor). ring-, tulp- ja joondiagrammide tundmine, eristamine ja lugemine	Õpilane: • oskab leida kujundile sobiva pindala ja ümbermõõduvalemi ning arvutada seda etteantud mõõtudega; • teab ring-, tulp- ja joondiagrammi ning oskab teabetekstidest leitud diagramme selgitada
Praktilised tööd ja õppekäigud	Õpilane: rakendab ainealaseid teadmisi teistes õppeainetes ja igapäevaelus.

Läbivad teemad ja lõimumine

Matemaatika õpetamine toimub integreeritult teiste õppeainete ja tegevustega.

Matemaatikaalased teadmised ja oskused on olmes ja töös toimetuleku eeldused, õpetamine seostatakse igapäevase eluga.

INGLISE KEEL

Õppe eesmärk: Õpetamise eesmärk on julgustada õpilasi võimete piires inglise keeles suhtlema.

Lisaõppe lõpuks õpilane:

- oskab tervitada ning ennast ja oma peret/kaaslast tutvustada,
- on praktiseerinud sõnu ja väljendeid, mis puudutavad sisseostude tegemist, käitumist tänaval, transpordis, reisides;
- on praktiseerinud abi küsimist erinevates situatsioonides

Õppemaht: 70 tundi

Õppe sisu	Õpiväljundid
Tervitamine ja enese tutvustamine.	Õpilane: oskab väljendeid, et tervitada ja ennast tutvustada. Tervitamine, lahkumine. Enda tutvustamine, nimi, vanus, hobi.

Sisseostude tegemine, kauplused, kaubad	Õpilane: • on praktiseerinud kaupluses vajaminevaid väljendeid • vastavalt võimetele teab erinevate kaupluste ja kaupade nimetusi, • värvide nimetusi
Toit, juurviljad ja puuviljad.	Õpilane: teab vastavalt võimetele erinevate toitude, toiduainete, juur- ja köögiviljade ning puuviljade nimetusi.
Olukorrad tänaval, abi küsimine.	Õpilane: on praktiseerinud väljendeid, mida on vaja tänaval suheldes
Helistamine, telefoni teel abi küsimine.	Õpilane: on praktiseerinud väljendeid, mida kasutatakse telefoni teel suheldes kõige enam.
Transpordi kasutamine (auto, rong, laev, buss, lennuk).	Õpilane: on tutvunud väljenditega, mida on vaja reisimisel auto, rongi, laeva, bussi ja lennukiga.
Vajalikud väljendid seoses reisimisega.	Õpilane: on tutvunud puhkusega seotud väljendid.
Praktilised tööd ja õppekäigud: nt ringkäik Toompeal ja vanalinnas inglisekeelse Tallinna linna plaani alusel	Õpilane: on osalenud ringkäigul Toompeal ja vanalinnas ning püüdnud kaaslasele selle käigus teed juhatada inglise keeles.

Läbivad teemad ja lõimumine

Inglise keele aine kajastab õpieesmärke ja teemasid, mis toetavad õpilase algatusvõimet, mõtteaktiivsust ja läbivate teemade omandamist, kujunevad hoiakud, mis väärtustavad seotust teiste inimestega, loodusega, keskkonnaga, oma maa ja kultuuripärandiga.

LOODUSÕPETUS

Õppe eesmärk:

Täiendada õppijate teadmisi loodusainetes (keemia, füüsika ja Eesti geograafia) lähtudes igapäevasest praktilistest vajadustest ja tegevustest.

Lisaõppe lõpuks õpilane:

- tunneb huvi looduse vastu ja huvitub looduse uurimisest;
- oskab sihipäraselt vaadelda loodusobjekte ja teha praktilisi töid.

Õppemaht: 140 tundi

Õppe sisu	Õpiväljundid
EESTI GEOGRAAFIA	
Eesti asend, suurus piirid	Õpilane: teab Eesti pindala ja naaberriike
Eesti geoloogiline ehitus ja maavarad	Õpilane: oskab nimetada tähtsamaid maavarasid ja nende kasutusalasid
Eesti kliima	Õpilane: oskab iseloomustada Eesti kliima põhitegureid ja mõistab kliima mõju ja tähtsust majandusele.
Sood ja põhjavesi Eestis	Õpilane: • teab soode tähtsust. • mõistab põhjavee kaitse olulisust.
Rahvastiku paiknemine Eestis	Õpilane: teab linnastumise mõistet ja selle põhjuseid ja tagajärgi
Eesti haldusjaotus	Õpilane: • teab mõisteid linn, vald, alev, küla, maakond, • oskab näidata maakondi ja linnasid kaardil
Tallinna haldusjaotus	Õpilane: • teab Tallinna jagunemist linnaosadeks, asumiteks

Keskkond ja selle kaitse	Õpilane: • teab nimetada Eesti olulisemaid keskkonnaprobleeme. • on keskkonnateadlik ja hoiab loodust
KEEMIA	
Keemia ja keemilised elemendid meie ümber. Keemia vajalikkus ja tähtsus. Keemia kasutusalad	Õpilane: oskab nimetada elemente ümbritsevas keskkonnas. Oskab nimetada keemia kasutusalasid
Happed, hapete omadused, olek, maitse ja värvus. Hapete kasutamine kulinaarias ja kodukeemias. Ohutusnõuded hapetega töötamisel.	Õpilane: oskab nimetada väävelhapet, soolhapet, äädikhapet, piimhapet, askorbiinhapet. Teab nende omadusi ja kasutusalasid. Arvestab ohutusnõuetega.
Soolad, omadused, olek, maitse ja värvus. Kasutamine kulinaarias ja teehooldused. Keedusool.	Õpilane: • teab soolade omadusi. • teab keedusoola keemilist valemit NaCl, selle kasutusalasid
Oksiidid, omadused, olek, maitse, värvus. Kasutamine.	Õpilane: • oskab nimetada oksiide- vesi H_2O (teab valemit), rauarooste ja kustutamata lubi. • teab nende kasutusalasid.
Alused- leelised Ph	Õpilane: • oskab nimetada leelisi. Teab leeliste osa keskkonnas
Sulamine, lahustumine, segunemine, keemine, külmumine	Õpilane: • teab mõistete tähendust. Oskab teha katseid, teab ohutusnõudeid.
Mürgised kemikaalid	Õpilane: • oskab nimetada, teab märgistustähiseid. Teab ohutusnõudeid.
Ravimid	Õpilane: • teab kuidas kasutada ravimeid ja kuhu viia aegunud ravimid
FÜÜSIKA	
Füüsika olemus. Füüsikalised nähtused ja protsessid meie ümber	Õpilane: oskab nimetada füüsikalisi protsesse. Teab nende vajalikkust.

Soojus. Soojusjuhtivus. Soojuspaisumine.	Õpilane: • teab mõistete soojusjuhtivus. • oskab nimetada häid ja halbu soojusjuhte. • teab nende tähtsust. Teab soojuspaisumise olemust ja selle tähtsust ehituses.
Elekter. Elektriring. Elektri saamise viisid. Roheline elekter. Elektri tähtsus, ohutusnõuded	Õpilane: • teab elektri saamise viise. • teab ohutusnõudeid.
Optika	Õpilane: oskab nimetada optikal põhinevaid nähtusi
Praktilised tööd ja õppekäigud	Õpilane: on käinud õppekäikudel ja teinud loodusvaatlusi.

Läbivad teemad ja lõimumine

Keskkond ja jätkusuutlik areng – loodusõpetusel on siin kandev roll. Tuginetakse õpilase kogemustele, igapäevaelu nähtustele ja looduse vahetule kogemisele. Tähelepanu pööratakse eelkõige kodu- ja kooliümbruse keskkonnaprobleemidele.

AJALUGU - ÜHISKONNAÕPETUS

Õppe eesmärk:

Õpilane omandab teadmisi, oskusi ning kujundab hoiakut, mis võimaldab õpilasel olla ettevõtlik kodanik. Täiendada õppija teadmisi ümbritsevast elukeskkonnast lähtudes igapäevasest praktilistest vajadustest ja tegevustest. Õpilane õpib kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat eluliste probleemide lahendamiseks ning õppimise ja töö tõhustamiseks.

Lisaõppe lõpuks õpilane:

- teab tähendust ja teeb vahet mõistetele ettevõtte ja ettevõtlikkus;
- mõistab oma majanduslikke vajadusi, lähtudes oma valikutest ja ressursside piiratusest;
- oskab internetis liikudes eristada avalikku ja isiklikku sfääri ning valida selle põhjal õige suhtlusviisi;
- on harjutanud uudiste lugemist/kuulmist ja oskab uudisest olulist tähele panna

Õppemaht: 105 tundi

Õppe sisu	Õpiväljundid
Mina ja majandus Minu ja pere vajadused, otsustamine ja säästmine, perekonna ametite-puu	Õpilane: • teadvustab raha säästmise tähtsust; • teadvustab tarbija rolli; • teab, et inimesed sõltuvad millegi saavutamisel üksteisest
Ametid ja lähiümbrus Keskendume kodukohta puudutavatele teemadele, ettevõtetele, kohalikule omavalitsusele	Õpilane: • oskab nimetada oma kodukoha/linnaosa ettevõtteid; • tunnetab, kuidas inimesed koos töötavad • mõistab, et valitsus kogub makse kõikidele inimestele teenuste kindlustamiseks • teab üldjoontes milliste probleemide lahendamisega tegeleb kohalik omavalitsus
Raha ja maksud rahaliste otsuste tegemine, planeerimine, investeerimine	Õpilane: • tunneb rahatähti ja oskab arveldada, • mõistab rahasäästmise vajalikkust, • teab, mis on laen ja mõistab, et laenatu tuleb tagastada • on kuulanud loenguid ning teinud läbi praktilised töö, mis selgitavad, kuidas planeerida raha
Kaubad ja teenused kaupade ja teenuste tootmine ning nende jaotamine piirkonnas	Õpilane: • teab mõisteid toode, teenus, kaup, tootmine • on läbi teinud toote oma hinna arvutamise
Meie riik ja maailma majandus import, eksport, kaubanduspartnerid, Eesti sõltuvus teistest riikidest	Õpilane: • teab mõisteid ressurss ja kaubandus • teab mida tähendavad mõisted import ja eksport • oskab tuua näiteid, kuidas sõltub eesti majandus teistest riikidest
Meediavoolus orienteerumine, erinevad meediumid: internet, TV, raadio, ajalehed jne	Õpilane: • oskab kuulata, vaadata, lugeda kõige olulisemaid meediakanaleid; • mõistab, et internet on avalik sfäär

Vajaliku informatsiooni otsimine ja usaldusväarsuse kontrollimine, reklaam, autoriõigus	Õpilane: • teab, et artikli usaldusväarsust saab kontrollida erinevate kanalite infot võrreldes; • teab üldjoontes autorikaitse põhimõtteid ja ei kasuta teiste loomingut enda nime all
Ajalehe või uudistesaate kokkupanek	Õpilane: oskab luua uudiseformaadis teksti ning illustreerida seda pildi või fotoga.
Õppekäigud ja kohtumised tööandjate või edasiõppimisvõimaluste pakkujatega	Õpilane: • on osalenud vestlusringides ettevõtjatega • on osalendud HEV õpilastele mõeldud edasiõppe- ja töömesside • on osalenud Eesti Töötukassa karjäärivaliku grupinõustamisel.

Läbivad teemad ja lõimumine

Tunnis õpitu aitab õpilasel järgida ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme, teha koostööd, reageerida paindlikult muutustele ja võtta arukaid riske. Ainetund toetab ettekujutuse tekkimist töömaailmast ja ettevõtlusest ning toetab õpilast karjäärivaliku tegemisel.

INIMESEÕPETUS

Õppe eesmärk:

Aine eesmärk on toetada tervikliku inimese kujunemist, valmistades noort psühholoogiliselt ette iseseisvaks eluks.

Lisaõppe lõpuks õpilane:

- kirjeldab enda minapildi kujunemise tegureid ja nende koosmõju (isikuomadused, emotsioonid, soovid ja vajadused)
- valib suhtlemisviisi vastavalt olukorrale ja kasutab asjakohaseid suhtlemise osaoskusi (kuulab vestluspartnerit, esitab küsimusi, selgitab oma seisukohti, otsib lahendust erimeelsustele, tunnistab oma eksimusi)
- oskab hoida oma vaimset tervist, märgata tekkivaid probleeme ja teab abi otsimise võimalusi.

Õppemaht: 70 tundi

Õppe sisu	Õpiväljundid
MINAPILT Minapildi kujunemine, isikuomadused, enesehinnang, C.H.Cooley peegelmina teooria, inimestevahelised erinevused	Õpilane: • oskab selgitada, mis on minapilt ja enesehinnang, ning kirjeldab positiivse endassesuhtumise kujundamise/säilitamise võimalusi; • väärtustab inimestevahelisi erinevusi ja oskab teha grupitööd
SUHTLEMISÕPETUS Suhtlemisoskused ja nende arendamine, suhtlemisstiilid (agressiivne, alistuv, kehtestav), suhtlemistõkked. Edward Hull ruumivõõndid. Aktiivse kuulamise tehnikad (vaikne, peegeldav, empaatiline). Konfliktide lahendamise võimalused.	Õpilane: • oskab end viiskalt väljendada – tervitab, tutvustab end, vabandab; • analüüsib, kuidas esmamulje ja eelarvamused mõjutavad inimese sotsiaalset taju ja oskab tuua elulisi näiteid; • mõistab, kuidas erinevad suhtlemisstiilid (kehtestav, alistuv ja agressiivne) mõjutavad suhtlemist ja seostab seda oma igapäevaeluga • kirjeldab suhtlussituatsioone oma ja kaaslaste positsioonilt, annab hinnangu enda ja partneri käitumisele (motiivid, tingimused, tulemused); • oskab selgitada oma arvamust ja vajadusel kehtestab end
EMOTSIOONID P. Ekmani põhiemotsioonid, emotsioonide ahel ajunärvisüsteem, käitumine, emotsioonide kohane ja mittekohane väljendamine, emotsionaalse enesetunde küsimustik	Õpilane: • teab põhiemotsioone, oskab tuua näiteid, kuidas väljenduvad emotsioonid füsioloogiliselt ja käitumises; • arutleb õpetaja suunamisel, kuidas emotsioonide ära tundmine aitab hoida vaimset tervist ja häid suhteid lähedastega; • oskab juhendi järgi skoorida enesekohase testi tulemusi
NOORTE VAIMNE TERVIS Vaimse tervise probleemid noortel, nende tekkemehhanismid. Levinumad haigused (depressioon, ärevushäire), nende märkamine, depressiooni nõiaring ja abi otsimise võimalused (perearst, internetinõustamine, kliinikud). Abi noorelt	Õpilane: • oskab igapäevaelu näidetele tuginedes kirjeldada levinud vaimse tervise häireid/haigusi; • harjutab peegeldava kuulamise tehnikat õppesituatsioonis (rollimängud); • mõistab haiguse kujunemise ja püsimise ringi. Teab lihtsaid eneseabi võtteid;

noorele (Kuidas kuulata ja kuidas rääkida?).	• teab, kuhu pöörduda abi saamiseks. Oskab internetiportaali kaudu abi otsida ja telefoni teel vastuvõtule registreeruda.
TURVALINE PAARISUHE Bioloogiline ja sotsiaalne sugu. Soostereotüübid ja nende vaidlustamine, kohtinguvägivalla liigid (vaimne, füüsiline, seksuaalne, majanduslik), kohtinguvägivalla tekkepõhjused ja vägivaldse suhte kulg, abi otsimise võimalused. Võrdsed partnerid turvalises suhtes, paarisuhte muutide kummutamine.	Õpilane: • oskab eristada bioloogilist ja sotsiaalset sugu. Teab, mis on soostereotüübid ja kuidas need igapäevaelus inimeste suhtlemist mõjutavad; • oskab kirjeldada ja väärtustab turvalist käimissuhet -oskab tuua näiteid paarisuhtevägivalla avaldumisest; • teab, kuhu seksuaaltervise küsimustes pöörduda abi saamiseks.
PEREPLANEERIMINE Turvaline seksuaalkäitumine ja teadlik vanemlus. Lapsevanemaks olemise komponendid: bioloogiline, juriidiline, psühholoogiline ja sotsiaalne. Loote arenguetaapid ja ema tervisekäitumine raseduse ajal. Sünnitus, imiku hooldamine, imetamine, imiku ja väikelapse eakohane arendamine. Perekond ja õigusaktid. Sotsiaaltoetused lastega peredele.	Õpilane: • mõistab seksiga seotud privaatsuse, puhtuse ja turvalisuse küsimusi; • kirjeldab tõhusaid meetodeid, mis aitavad planeerida rasedust soovitud ajal, mis aitavad hoiduda sugulisel teel levivatest haigustest; • analüüsib ühises arutelus lapsevanemaks olemise komponente ja hindab oma valmisolekut lapse kasvatamiseks; • teab üldiselt loote arengu etappe ja kirjeldab ema tervisekäitumist raseduse ajal. Omab ettekujutust sünnitusest; • oskab nimetada lapse arenguvajadusi varases eas ja demonstreerib õppesituatsioonis nende vajaduste rahuldamist; • teab ja oskab internetist leida põhilisi pereelu ja lastega seotud seadusi ja sotsiaaltoetusi. Kirjutab sotsiaaltoetuse avalduse.

Läbivad teemad ja lõimumine

Tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, teabekeskond karjääri planeerimine.

KEHALINE KASVATUS

Õppe eesmärk: kujundada õpilastes võimetekohane kehakultuuripädevus: suutlikkus väärtustada kehalist aktiivsust ja tervislikku eluviisi elustiili osana, valmisolek harrastada sobivat spordiala või liikumisviisi, suutlikkus järgida ausa mängu reegleid

Lisaõppe lõpuks õpilane:

- oskab arendada juhendamise teel oma kehalisi võimeid, valida üldarendavaid harjutusi erinevatele lihasrühmadele õpitu järgi;
- teab regulaarse harjutamise tähtsust ja enesekontrollivõtteid;
- tahab osaleda kooli spordi- ja liikumispäevadel ning muudel noortele mõeldud spordiüritustel

Õppemaht: 70 tundi

Õppe sisu	Õpiväljundid
Võimlemine	Õpilane: • on praktiseerinud ja oskab teha jõuharjutusi selja-, kõhu-, tuhara- ja abaluulähendajatele lihastele; • oskab teha ja teab venitusharjutuste vajalikkust
Jooks ja jooksuharjutused	Õpilane: • suudab osaleda pendelteatejooksus ja ringteatejooksus
Hüpped	Õpilane: • oskab vastavalt võimetele sooritada määrustepäraselt hooga kaugushüpet ja kõrgushüpet
Sportmängud	Õpilane: mängida vähemalt ühte sportmängu
Suusatamine	Õpilane: suusatada ühtlases tempos sobiva sõidutehnikaga

Läbivad teemad ja lõimumine

Kehalises kasvatuses omandab õpilane spordialase oskussõnavara, mis toetab tema suutlikkust lugeda, samuti seostub inimeseõpetuse ja kokanduse tunni teemadega – eelkõige füsioloogia tundmisega ning hügieeniharjumuste kujundamisega: kuidas treenida nii, et vältida

vigastusi, kuidas toituda õigesti, kuidas taastuda pärast treeningut, kuidas arendada painduvust ja kiirust jne.

TANTSULINE LIIKUMINE

Õppe eesmärk:

Kujundada õpilastes ea- ja võimetekohast suutlikkus väärtustada kehalist aktiivsust ja tervislikku eluviisi elustiili osana.

Lisaõppe lõpuks õpilane:

- oskab väljendada oma tundeid ja mõttemaailma tantsulise liikumise kaudu;
- mängib/tantsib õpitud eesti laulumänge ja tantse

Õppemaht: 35 tundi

Õppe sisu	Õpiväljundid
Kehateadlikkus: Kehaosad (käsi, jalg, põlv, varvas, kael, selg jne). Kehaosade erinev liikumine (käsi ringe, jalg sirgeid jne). Kehaosade järgi liikumine (liigu pea, jala, selja, käe jne) juhtimisel Kehaosade koos liikumine (koordinatsioon) Keha kujud (sirged, ümarad, nurgelised, sakilised, tähekujud, kujud ruumist või loodusest).	Õpilane: • teab mõisteid kuju, kehaosa, oskab neid liikumisse integreerida • koordineerib keha liikumist • sooritab erinevaid samme ja liikumissuundi sisaldava kombinatsiooni • teab mõistete tasakaal, tasakaalust väljas tähendust • oskab ise ja paarilisega luua skulptuuri
Orienteerumine ruumis: Ruumi erinevad tasandid (ülemine, keskmine, alumine) ja suunad (vasak-parem, diagonaalid), kujundid ruumis (ring, viirg, kolonn) ning nende kasutamine	Õpilane: • Teab mõisteid diagonaal, ring viirg, kolonn • Oskab kasutada kujundeid, ruumi erinevaid tasandeid ja suundi tantsimisel
Lühikese tantsujada koostamine erinevaid liikumisviise kasutades- ise mõeldes, paaristööna, õpetaja ettenäidatuna.	Õpilane: esitab mitmest osast koosnevaid sammu- ja rütmi-kombinatsiooni
Sõna, rütmi ja kehapilli või muusikat kombineerivad harjutused	Õpilane: mõistab tantsudes „oma ruumi/koha“ ja „üldise ruumi“ tähendust

Läbivad teemad ja lõimumine

Tantsulisel liikumisel on tervist tugevdav toime – see arendab südameveresoonkonna ja lihasvastupidavust, painduvust, olenevalt treeningust ka jõudu. Arenevad ka tasakaal,

koordinatsioon. Emotsionaalsus tantsutunnis aitab arendada ja säilitada ka vaimset tervist ning pakub nii vajalikku vaheldust "võrgustunud" maailmas, kus suur osa ajast veedetakse istudes.

MUUSIKA

Õppe eesmärk:

Muusikalise silmaringi arendamine ja väljendusoskuse parandamine.

Lisaõppe lõpuks õpilane:

- esitab üksi või seltskonnaga lauldes või pilli mängides pingevalt tuttavaid lihtsa meloodiaga laule
- on saanud muusika kuulamise ja musitseerimise kogemusi
- väärtustab eesti rahvamuusikat ja oskab nimetada eesti rahvapille

Õppemaht: 35 tundi

Õppe sisu	Õpiväljundid
Muusikalise silmaringi avardamine	Õpilane: oskab kuulata muusikat, eristab muusikaliike ning arutleda kuulu põhjal
Väljendusoskuse arendamine laululise tegevuse kaudu.	Õpilane: laulab peast tunnis õpitud laule
Loomingulise eneseväljenduse toetamine pillimängu kaudu.	Õpilane: oskab pilli mängida laulu saateks. Kitarr, kannel, ukulele, trumm
Õppekäik või haridusprogramm väljapool kooli	Õpilane: on osalenud muuseumi või teatri haridusprogrammis

Läbivad teemad ja lõimumine

Muusikaõpetus on tihedalt seotud teiste õppeainetega: emakeel-teksti lugemine, arusaamine tekstist, matemaatika-rütmi lugemine, ruumisuhted; Lisaks esinemis ja suhtlemisoskuse arendamine, mida on tarvis igapäevaelus.

KUNSTIÕPETUS

Õppe eesmärk:

Kunstiõpetuses saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite ja kultuuride kohta, õpitakse tundma ennast ning mõtestatakse kunstide rolli ühiskonnas. Kunstiga tegelemine rikastab igapäeva elu ning on emotsionaalselt tasakaalustav.

Lisaõppe lõpuks õpilane:

- on omandanud loovtegevuse ja eneseväljenduse kogemusi erinevate meediumite kaudu
- väärtustab oma kultuuri ja märkab kultuuritraditsioone
- julgeb loovtööd teostama asudes kaasa mõelda, erinevaid lahendusi pakkuda ning alustatu lõpule viia

Õppemaht: 70 tundi

Õppe sisu	Õpiväljundid
Kujutamissopeetus - lihtsate esemete- ja figuuriderühma kujutamine vaatluse järgi, looduse ja inimese või selle tegutsemise kujutamine	Õpilane: • oskab vaba käega esemeid, figuure ja loodust kujutada • suudab luua teemakohase pildi, mille kaudu väljendab oma mõtteid ja arvamust teema kohta
Värvusõpetus - värvuste segamine, heledad ja tumedad toonid. Meeleolu väljendamine värvuste kaudu	Õpilane: • suudab segada lähedase tooni vastavalt oma kujutlusvõimele • oskab värvide kaudu luua erinevaid meeleolusid
Materjaliõpetus - looduslikud ja tehismaterjalid ning nende kasutamine loomingulises tegevuses.	Õpilane: • kasutab sihipäraselt erinevaid materjale loovtöös oskab neid omavahel sobitada
Tehnikate õpetus - õpitakse järjestama ja planeerima osatoiminguid ning valima vastavalt tööle sobivaid tehnikaid: trükk, vabakäemaal, akvarell, kollaaž, voolimine jne	Õpilane: • oskab end erinevate meediumite kaudu väljendada ning tegevusi planeerida • oskab materjali kasutamisel olla säästlik

Kujundamine - kujundusgraafika ja disain, kujundusprogrammid, kompositsioon	Õpilane: • püüab oma loovtöös arvestada lihtsamate kompositsioonireeglitega (kuldlõige, perspektiiv, osaline kattuvus, värvitasakaal jne) • on tutvunud erinevate kujundamisprogrammidega ja oskab neid kasutada ena vajadustele vastavalt
Eesti kunstiajalugu - kunsti liigid, tuntumad Eesti kunstnikud, nende looming, muuseumikülastused, haridusprogrammid	Õpilane: • suudab kunstinäitusel töötada iseseisvalt töölehe või legendi järgi, meenutada ja avaldada arvamust kogetu kohta • oskab nimetada mõnda Eesti või maailma kunstnikku

Läbivad teemad ja lõimumine

Kunst on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm on oma erinevates avaldumisvormides kunstide aines, seega teiste ainevaldkondadega suhestumine ja üldpädevuste kujundamine on kunstiõpetuses igapäevane ja loomulik osa. Kunstiõpetus seob tervikuks teistes ainetes õpitud oskused ja teadmised. Õppetöö on praktilist laadi ning õppeperioodis korra külastatakse muuseume ning hariduskeskusi.

INFORMAATIKA-ROBOOTIKA

Õppe eesmärk:

Aine eesmärk on tõsta noorte huvi tehnika vastu, tõsta nende teadmisi robotite kasutamise vajalikkusest ning anda neile võimalus ise ehitada ja programmeerida haridusroboteid. Tõsta noorte huvi tehnika vastu, tõsta nende teadmisi robotite kasutamise vajalikkusest ning anda neile võimalus ise ehitada ja programmeerida haridusroboteid.

Lisaõppe lõpuks õpilane:

- oskab internetis liikudes eristada avalikku ja isiklikku sfääri ning valida selle põhjal õige suhtlusviisi;
- teab mida kujutavad endast robotid ja millistes eluvaldkondades neid kasutatakse;
- tunneb ja oskab kasutada robotikakomplekti ja mõnda lihtsamat programmeerimiskeskonda;
- oskab lugeda joonistega tööjuhendeid ning suudab joonistel kujutatud õpetuste järgi roboteid kokku panna.

Õppemaht: 70 tundi

Õppe sisu	Õpiväljundid
Ohud internetis ja sotsiaalmeediakanalite kaudu suhtlemisel	Õpilane: • teab, et paroolid ja salasõnu ei ole mõistlik teistega jagada, • ei avalda enda kohta delikaatseid andmeid sotsiaalmeedias
Nutiseadmete kasutusoskuse harjutamine	Õpilane: • oskab luua ja salvestada dokumente • oskab kasutada e-kooli, e-posti ja muid kontosid oma igapäevaelu tegevuste hõlbustamiseks • oskab salvestada fotosid ja videosid ning töödelda neid lihtsamate programmidega
Robotid ja nende kasutamine: millest robotid koosnevad, miks on inimestel vaja roboteid, milliseid roboteid on maailmas olemas, millistes valdkondades saavad robotid inimesi asendada	Õpilane: • teab, mida kujutavad endast robotid ja millistes eluvaldkondades neid kasutatakse • oskab tuua elulisi näited robotite kasutamise kohta
Haridusrobotite/ robotikakomplektidega tutvumine: Bee, Makey-Makey, Edison, Ozobot, Matatalab, maastikurobotid Lego Wedo jne	Õpilane: • oskab iseseisvalt lugeda joonistega tööjuhendeid ning suudab joonistel kujutatud õpetuste järgi roboteid kokku panna; • oskab kasutada haridusroboteid erinevate ülesannete lahendamiseks
Programmeerimine: millest koosneb arvutiprogramm, programmeerimiskäsud ja nende järjestamine, lihtsamate programmide ja algoritmide joonistamine	Õpilane: • teab, kuidas programmi käivitada, • oskab leida juhendeid, mida selle programmi mingi nupuga teha saab

	• teab, kuidas saab oma loodud programmi arvutisse/robotile laadida ja käivitada, kuidas programmi muuta või salvestada. • oskab luua mängu või animatsiooni Scratch programmiga.
Digijoonistamise keskkonnad, loonud gif faile, animatsiooni, mängud, VR prillide kogemus	Õpilane: • on teinud erinevaid loovtöid erinevates digijoonistamiskeskondades, • on loonud gif faile ja animatsiooni • oskab neid programme kasutada oma tarbeks (pühadetervitused, kutsed, jne)
Foto- ja videotöötlus	Õpilane: • teab fotograafia lihtsamaid termineid; • oskab kasutada lihtsamaid tööriistu ja abivahendeid foto/video tegemiseks ja töötlemiseks

Läbivad teemad ja lõimumine

Õpiülesannetes kasutatakse teiste õppeainete teemasid – loodusõpetus, eesti keel, meediaõpetus. Etteantud (tekstiliste, pildiliste, video) juhendite lugemine ja järgmine aitab kaasa tähelepanuvõime arengule. Programmeerimise/robotika/arvutitega seotud oskussõnad on sageli inglise keeles. Tundides tuleb teha koostööd, mistõttu arenevad kindlasti ka sotsiaalsed oskused.

KARJÄÄRIÕPETUS

Õppe eesmärk:

Tundides arendab noor eneseteadvust, analüüsi ja otsustamisega seotud oskusi, saab karjääri planeerimiseks asjakohast hariduse, tööturu ja kutsega seotud infot.

Lisaõppe lõpuks õpilane:

- on saanud ülevaate edasiõppimise võimalustest;
- tunneb paremini oma oskusi ja võimeid ning teab, millised ametid või tööd sobivad talle enam;
- on osalenud tööpraktikal.

Õppemaht: 70 tundi

Õppe sisu	Õpiväljundid
Enesetundmine Võimed, omadused, oskused, tervis, hovid	Õpilane: • teadvustab oma iseloomuomadus, oskusi ja võimeid, oskab neid kirjeldada ning CV välja tuua; • arvestab kutsevalikut tehes oma iseloomu, võimete, oskuste ja tervisega
Kutsekoolide ja tugikeskuste ülevaade Virtuaaltuurid, info kodulehekülgedel, külastused, messid, võimalusek koolivahetusnädal või erialavaliku õppepäevad kutsekoolides	Õpilane: • on tutvunud kutsekoolide kodulehtedega, vaadanud nende virtuaaltuure, võimalusel külastanud neid; • on osalenud HEVI messil ja sealsetes erialavalikuga seotud töötubades • on osalenu kas koolivahetusnädala programmis või erialavaliku õppepäevadel kutsekoolides
Grupi või individuaalnõustamine Töötukassa karjäärikeskuses, kohtumised ametite esindajatega kas koolis või ettevõtetes, ettevõttekülastused	Õpilane: • on külastanud Töötukassa karjäärikeskust ja osalenud individuaalnõustamisel • on külastanud mõnda ettevõtet ja näinud ning kuulnud kuidas töö ühes või teises ettevõttes käib
Tööpraktika	Õpilane: • oskab järgida töögraafikut ja tööjuhiseid

Läbivad teemad ja lõimumine

Kutsevaliku ja tööharjutustunnid valmistavad noort ette edasiõppeks või tööellu astumiseks, toetavad kooli õppekava üldpädevuste kujunemist ja annavad esmase töökogemuse.

LISAÕPPE HINDAMINE JA SELLE KORRALDUS

Lisaõppes kasutame kujundavat hindamist. Kujundava hindamise keskne funktsioon on õppimise toetamine, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist ning antakse tagasisidet õpilase seniste õpitulemuste ning vajakajäämistele kohta. Selle kaudu innustatakse ja suunatakse õpilast õppima ning kavandatakse edasised õppimise eesmärgid ja tegevused. Kujundav hindamine keskendub õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Kokkuvõtva hindamise puhul hinnatakse tagasisivaatavalt, kuidas õppeprotsess on õnnestunud, kui hästi on õpitulemused omandatud. Kokkuvõtva hindamise tulemusi väljendatakse sõnaliselt ja need koostatakse iga

trimestri lõpus. Lisaõppe lõpetanu saab kooliaasta lõpus tunnistuse õppe läbimise ja selle tulemuste kohta

LÄBIVAD TEEMAD LISAÕPPES

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine – taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning tegema mõistlikke kutsevalikuid; Keskkond ja jätkusuutlik areng – taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust; Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus – taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele; Kultuuriline identiteet – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis; Teabekeskkond – taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi; Tehnoloogia ja innovatsioon – taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas; Tervis ja ohutus – taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele; Väärtused ja kõlblus – taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.